

गोरखा नगरपालिका, गोरखाको दशौं नगरसभामा प्रस्तुत आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को नीति तथा कार्यक्रम

नगरसभा सदस्य ज्यूहरु,

यस ऐतिहासिक गोरखा नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को नीति तथा कार्यक्रम सम्मानित दशौं नगर सभामा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

नेपाली जनताको निकै लामो समय सम्मको त्याग, तपस्या, संघर्ष, तथा वलिदानबाट देशले संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र प्राप्त गरी धर्म निरपेक्षता, समानुपातिक, समावेशीता र सामाजिक न्याय सहितको राजनीतिक व्यवस्था स्थापित भएको छ । नेपाल र नेपाली जनतालाई सार्वभौम र अधिकार सम्पन्न बनाउनको निम्ति विभिन्न समयमा ऐतिहासिक संघर्षहरु, जनआन्दोलनहरुमा वलिदान गर्नु हुने महान सहिदहरु प्रति सर्वप्रथम भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्न चाहन्छु ।

नेपालको सार्वभौमिकता र अखण्डतालाई कायम राख्दै नेपाली समाज परिवर्तन, निर्माण र समुन्नत गर्ने अग्रजहरु प्रति सम्मान व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

सामाजिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक, धार्मिक एवं जातीय तथा भौगोलिक विविधताले भरिपूर्ण यस गोरखा नगरपालिकाको सम्पूर्ण उत्पिडित वर्ग, जाति, क्षेत्र, लिङ्ग र समुदायको हकहित र अधिकारको रक्षा र विकासको नीति कार्यान्वयन गर्ने कुरा कम चुनौतिपूर्ण छैन । नगरपालिकाको भौगोलिक अवस्थिति, विकासको न्यूनतम पूर्वाधार निर्माण, नागरिकहरुको बढ्दो अपेक्षालाई पूरा गर्दै जानको लागि उपलब्ध श्रोत साधनलाई कुशलतापूर्वक परिचालन गर्ने विषय चुनौतिपूर्ण रहदा रहदै पनि सम्पूर्ण व्यापारी, बुद्धिजीवी, व्यवसायी, मजदुर, किसान, विज्ञ, प्राविधिक, पत्रकार लगायत सबै पक्षको सहयोग, सद्भाव, सुझाव सल्लाहबाट विकास र समृद्धिको उत्कट चाहनालाई क्रमबद्ध र चरणबद्ध रुपमा पूरा गर्दै जान सकिन्छ भन्ने कुरामा हामी विश्वस्त छौं ।

गोरखा नगरपालिकाको समग्र विकास र समृद्धि हाँसिल गर्न समान अवसर, नागरिक अधिकार र सुरक्षाको अनुभूति गराउँदै स्वास्थ्य र सुखी नागरिक, स्वच्छ, सुन्दर र समुन्नत नगरपालिका निर्माणको अभियानलाई अनुभूत हुने र देखिने गरी सार्थक बनाउन हामी निरन्तर प्रयत्न गर्नेछौं । गोरखा नगरपालिका ऐतिहासिक, धार्मिक सामाजिक, सांस्कृतिक दृष्टिकोणले गुरु गोरखानाथ गुफा, कालिका मन्दिर, ऐतिहासिक गोरखा दरवार, पृथ्वीनारायण शाहबाट गोरखा राज्य विस्तार अभियानको थालनी भएको ऐतिहासिक थलो, राजा राम शाहद्वारा “न्याय नपाए गोरखा जानु भन्ने” स्थापित मान्यताको थलो, भिमसेन थापा, विसे नगर्ची जस्ता महत्वपूर्ण र ऐतिहासिक व्यक्तित्वहरुको कर्मभूमि, तल्लोकोट, उपल्लोकोट, माझकोट, बुढीकोटी, अकला, बिन्दावासिनी, पश्चिमकाली, रानीवन लगायतका धार्मिक सांस्कृतिक केन्द्रहरुले साथै बहादुर वीर गोरखालीहरुको नामले परिचित गोरखा दरौदी, मस्याङदी नदी, टार, वेशी र मध्यपहाडी श्रृङ्खलादेखि मनासलु हिमश्रृङ्खला सम्मको सुन्दर प्राकृतिक छटाले भरिपूर्ण गोरखा, **“सुन्दर समृद्ध गोरखा नगरपालिका विकासको द्वार, कृषि पर्यटन र घरेलु उद्योग यसको मूल आधार”** को नारालाई आधार मानी दीर्घकालिन गुरुयोजना तय गरी गोरखा नगरपालिका विकासको समग्र योजना तथा कार्यक्रमहरु सन्तुलित रुपमा सीमित श्रोत र साधनलाई अधिकतम रुपमा परिचालन गर्दै अघि बढ्नु पर्ने कुरामा दुई मत छैन ।

यस भन्दा अघि भएका विकास र पूर्वाधारहरुको स्वामित्व ग्रहण गर्दै, पूरा हुन नसकेका योजनाहरु पूरा गर्दै जाने, चालु आर्थिक वर्षमा भैरहेको विभिन्न योजनाहरु पूरा गर्ने नियमित र क्रमिक रुपमा अघि बढेका कार्यहरुलाई निरन्तरता दिदै जाने जिम्मेवारी पनि हाम्रो सामु छदैछ । त्यसका साथै थप भौतिक पूर्वाधारको निर्माण, शैक्षिक, सामाजिक, सांस्कृतिक समस्याहरु समाधान गर्ने मुख्य चुनौति समेत रहेको छ ।

“स्वस्थ नगरबासी स्वच्छ नगरपालिका” को अवधारणालाई पूरा गर्नको लागि स्थानीय सरकारको रुपमा जनताद्वारा प्रत्यक्ष निर्वाचित हामी जनप्रतिनिधिहरुको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । हाम्रो एक मात्र स्वार्थ सुन्दर समृद्ध गोरखा नगरपालिकाको निर्माण हो । यस अवस्थामा हामीले रोजगारी र आयआर्जनका अवसर वृद्धि गर्न पर्यटन प्रवर्धन, कृषि र पशुपालनमा व्यवसायीकरण संरक्षण र विकास, सहकारी प्रवर्धन, घरेलु उद्योग र अन्य उत्पादन क्षेत्रमा लगानी अभिवृद्धि गरी विकास प्रक्रियामा सबै वर्ग, क्षेत्रका समुदायलाई परिचालन गर्न सकेमा मात्र परिवर्तन र परिणाममुखी विकास सम्भव हुने देखिन्छ । त्यस कारण समस्त उद्योगी, व्यवसायी, शिक्षक, वुद्धीजीवी, राजनैतिक दलका नेता कार्यकर्ता, नागरिक समाज, पत्रकार, कर्मचारी, सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरु, स्थानीय समुदाय, संघ-संस्था, महिला समूह, टोल विकास संस्था, युवा, विद्यार्थी, विभिन्न गुठी, समूह एवं सम्पूर्ण नगरबासीहरुमा सहयोग, सद्भाव, सुझाव, सल्लाह अपनत्व र आत्मियता प्रदान गरिदिनु हुन हार्दिक अपिल गर्दछौ ।

सामुदायिक क्षेत्रको सहभागितामा विकास गर्न सार्वजनिक, निजी र सहकारीसँग हातेमालो गर्दै अगाडि बढ्ने नीति लिइनेछ । निर्यातमुखी तथा रोजगारी प्रवर्धन हुने खालको योजनामा केन्द्रित भई सबै प्रकारको उपलब्ध श्रोत साधनको दिगो व्यवस्थापनबाट उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि गरी सबै क्षेत्रका न्यूनता र अभावलाई क्रमशः घटाउँदै लगिनेछ ।

समस्त नगरबासीको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउने आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, वातावरणीय एवं मनोवैज्ञानिक विकास र संरक्षण गर्दै दिगो विकास लक्ष्य प्राप्तिको लागि तिव्र विकासको आधारशीलालाई मध्यनजर गरी यो नीति तथा कार्यक्रम तय गरिएको छ ।

नगरपालिका भित्रका उत्पिडित वर्ग, जनजाति, क्षेत्र, लिङ्ग र समुदायको समग्र हकहित र अधिकारको रक्षा तथा कार्यान्वयन गर्दै आत्मनिर्भर सुखी नगरबासी समृद्ध नागरिक एवं समुन्नत गोरखालाई स्थापित गर्नु हामी सबैको साझा दायित्व हुनेछ । असिमित आवश्यकतालाई सीमित श्रोत र साधनको उच्चतम उपयोग गर्ने तर्फ विशेष ध्यान दिइनेछ । प्राकृतिक सुन्दरता, सांस्कृतिक र ऐतिहासिक सभ्यता गोरखा नगरपालिकाको साझा सम्पत्ति हुन् । यी सबै विषयलाई आत्मासाथ गरी सामाजिक एवं सांस्कृतिक समानता र सहिष्णुतामा एकतावद्ध हँदै सभ्य र सुसंस्कृत समाज निर्माण गर्ने गोरखा नगरपालिकाले नीति लिएको छ । योजना तर्जुमाको क्रममा बस्ती/टोल, वडागत र विषयगत समितिहरुको व्यापक छलफल साथै विभिन्न राजनीतिक दल, शिक्षक, वुद्धीजीवी, समाजसेवी, कर्मचारी, उद्योगी, व्यापारी लगायत सम्पूर्ण तह र तप्काबाट प्राप्त हुन आएको सल्लाह सुझाव प्राप्त भएका मार्गदर्शनका आधारमा तयार पारिएको यो नीति तथा कार्यक्रमले अपेक्षा गरेको लक्षित उद्देश्य हाँसिल गर्न सबै पक्ष र तहबाट पर्याप्त सहयोग पुग्ने विश्वास लिएको छु ।

नीति तथा कार्यक्रम निर्माणमा सल्लाह सुझाव प्रदान गर्नु हुने विभिन्न राजनीतिक दलका नेताहरु, समाजसेवी, वुद्धीजीवी, उद्योगी व्यापारी, व्यवसायी, निर्वाचित नगरसभाका सम्पूर्ण प्रतिनिधि, कर्मचारी सबैमा यस नीति तथा कार्यक्रम सफल गराउन सहयोग पुर्याउनु हुनेछ भन्ने विश्वास लिएको छु । यहाँहरुको सल्लाह, सुझाव, सहयोग, हौसला र समन्वयात्मक भूमिकाले मात्र समृद्ध र सुन्दर गोरखा नगरपालिका निर्माण हुन सक्ने कुरामा हामी दृढ विश्वास गर्दछौ ।

१. कृषि, पशुपंक्षी तथा सहकारी विकास नीति

- “कृषि निर्वाहमुखी होइन व्यवसायिक कृषिमा जोड गरौं आत्मनिर्भर अर्थतन्त्रको विकास गरौं” भन्ने नारालाई सार्थक तुल्याउन व्यवसायिक कृषिलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- एक वडा एक विशेष उत्पादन, एक टोल एक विशेष पहिचानको नीति लागु गरिनेछ ।
- व्यवसायिक कृषि उत्पादन र बजारीकरणको व्यवस्थापनको लागि विशेष प्राथमिकता दिइनेछ ।
- कृषि उपजको न्यूनतम मुल्य निर्धारण गरी कृषि बजारीकरण तथा ढुवानीको व्यवस्था गरिनेछ ।
- प्रत्येक वडामा कृषि तथा पशु पालन पकेट क्षेत्र घोषणा गरी व्याज अनुदान, किसान प्रोत्साहन तथा विशेष अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- सुत्केरी गाई भैसीको लागि सुत्केरी प्रोत्साहन भत्ताको व्यवस्था गरिनेछ ।
- स्थानीय उत्पादनलाई बढवा दिन नगरस्तरीय कृषि हाटबजार तथा संकलन केन्द्रहरू, चिस्यान केन्द्रहरू स्थापना गरिनेछ । कृषि हाट बजारसम्मको लागि ढुवानी अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ
- कृषि तथा पशुपक्षी विकास र प्रवर्धनको लागि मल, विउ तथा प्रविधिमा विशेष अनुदान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- सुविधा सम्पन्न शीत भण्डार निर्माणको लागि प्रक्रिया थालनी गरिनेछ ।
- बंगुर, सुँगुर पालन कृषक तथा कृषि फर्मलाई अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- पशु वधशाला तथा स्टोर हाउस स्थापना गर्न अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ।
- दुग्ध सहकारी स्थापनाको लागि विशेष अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम मार्फत स्थानीय श्रम तथा सीपको अधिकतम प्रयोग गरिनेछ ।
- निजी सहकारी क्षेत्रसँगको सहकार्यमा दुग्ध डेरी स्थापना गरिनेछ ।
- कृषि तथा पशुपक्षी क्षति राहतकोष स्थापना गरिनेछ, साथै कृषि तथा पशु विमा कार्यक्रमलाई महत्वका साथ लागु गरिनेछ ।
- दरौँदी नदी आसपासको क्षेत्रमा मत्स्य पकेट ल्बक तथा जोन कार्यक्रम लागु गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- स्थानीय र जिल्ला भित्रका उत्पादनबाट आत्मनिर्भर भएको कृषि उपजको नगर क्षेत्र भित्र आयातमा निरुत्साहित गरिनेछ ।
- कृषि बाली, तरकारीको पकेट क्षेत्रका सबै टार र वेसीहरूमा बोरिङ, पम्पिङ, वा अन्य सिंचाइको योजनाहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- खेती योग्य जमिनलाई बाँझो राख्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्ने र बाँझो रहेका कृषि भूमिको दिगो उपयोगको लागि उपयुक्त योजना तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- कृषियोग्य जमिनमा विद्युतको पहुँच पुर्याई व्यवसायिकताको प्रवर्धन गरिनेछ ।
- दिगो कृषि विकासको लागि आवश्यक नीति, ऐन, नियमहरू तर्जुमा संशोधन गरी प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनुका साथै कृषक मैत्री नीति निर्माणमा जोड दिइनेछ ।

- कृषिमा आधारित उद्योगहरु तथा ग्रामिण कृषि पर्यटनको विकासमा युवा तथा कृषक उद्यमीहरुलाई आकर्षित गरिनेछ ।
- एक घर एक धारा, एक करेसा बारी योजनालाई निरन्तरता गरिनेछ ।
- सिचाई नहुने क्षेत्रमा वर्षे पानी संकलन गरी नगदे बालीलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- व्यवसायिक उत्कृष्ट कृषक/कृषक समूहहरुलाई आवश्यक प्रोत्साहनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- प्राङ्गारिक मल उत्पादनमा किसानलाई उत्प्रेरित गर्ने योजनालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- कृषि तथा फलफूल नर्सरी र टनेल खेतीलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइनेछ ।
- कृषकहरुको लागि क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- स्थानीय जातको पशुहरुको नश्ल सुधार, कृत्रिम गर्भाधान, उन्नत पशु व्याड अनुदान कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- व्यवसायिक पशुपालक किसानको लागि खोर तथा गोठ निर्माणमा दिइँदै आएको अनुदानलाई थप व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।
- कृषि तथा पशु शिविर क्लिनिक सञ्चालन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- कृषि र पशुपालनमा भएको क्षतिको मूल्याङ्कन गरी राहात उपलब्ध गराइनेछ ।
- गोरखा नगरपालिकामा रहेका सबै सहकारीहरुको संस्थागत विकास तथा सहकारी एकीकरण एवं खारेजीको नीतिलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- गोरखा नगरपालिका भित्र रहेका सहकारीहरु समेटेर सहकारी दिवस तथा सहकारी सम्मेलनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- सहकारीको पूँजीलाई उत्पादन मूलक कार्यमा परिचालन गरिनेछ ।
- नगरपालिका भित्रका सहकारीहरुको अनुगमन नियमन गरी शिक्षा, कृषि तथा पशु क्षेत्रमा सहकारीले गरेको लागानीका आधारमा नगरपालिकाबाट विशेष अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- अति विपन्न परिवारलाई वाख्रा, बंगुर, सुँगुर पालनमा विशेष टेवा पुर्याइनेछ ।
- ठूला ठो लुगानीमा निजी तथा व्यवसायिक रुपमा सञ्चालित आधुनिक कृषि फर्महरुको संरचना निर्माणमा प्राविधिक सहयोग पर्याउनुका साथै पूर्वाधार निर्माणमा समेत सहुलियतको व्यवस्था गरिनेछ ।

२. संस्कृति तथा पर्यटन नीति

- “स्वाभिमानी गोरखाली गोरखाको सान, सुन्दर स्वच्छ समृद्ध गोरखा ऐतिहासिक पहिचान” भन्ने मूल नाराका साथ पर्यटन गुरुयोजना निर्माण गरी पर्यटन प्रबर्धन गरिनेछ ।
- गोरखा बजारको ठूलो आँगन क्षेत्रमा सम्पदा बस्ती निर्माणको लागि पहल गरिनेछ ।
- गोरखाको तल्लोदरबार, गोरखा संग्राहालयको ठूलो आँगन, रानीपोखरी, माझकोट, गोरखा दरबार, गोरखनाथ गुफा, उपल्लोकोट, तल्लोकोट, भिमसेन थापा पार्क, झाक्री गुफा, विन्ध्यावासिनी मन्दिर, सरस्वती आश्रम, शहिदपार्क, पश्चिमकाली, ताप्लेकोट, गौरीशंकर मन्दिर, भूत्याहा छागो,

राधावल्लेश्वर मन्दिर, रानीवन, विरिमकाली, अकला मन्दिर, वुढीकोटी मन्दिर, रामशाह चौतारो, शिखरबेशी ताल, विसे नगर्ची पार्क, स्टोन पार्क, गोरखनाथ पार्क, विरेनडाडा अकला, आमडाडा मन्दिर, दक्षिणकाली मन्दिर, महादेवटारी ठूटेवजार ताल, भगवती थान, पश्लाङ चौतारो, अन्नपूर्ण मन्दिर, शिखर गोरक्ष मन्दिर, रामशाह घाट लगायतका धार्मिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक तथा भौगोलिक क्षेत्रहरूमा पर्यटकीय स्थलहरू निर्माणको लागि योजनावद्ध पूर्वाधारको विकास गरी नमुना पर्यटकीय गन्तव्य नगरको रूपमा स्थापित गर्ने योजनालाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।

- शहीद लखन गाउँपालिकाको सहकार्यमा छोटेलुदी तालको सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
- खोलखोले-उत्तिस घारीमा ताल बनाउन सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
- नगरपालिका भित्रका साना ठूला बजार क्षेत्रहरूमा सबै घरको अगाडि एक घर एक विरुवा लगाउने र अनिवार्य छिटो भन्दा छिटो हुर्काउने कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
- एक वडा एक पार्कको नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- पस्लाङ होमस्टे, विरिमकाली होमस्टे, दैरे गाउँ होमस्टे, धुनुवासे हाँमेस्टे, विरेञ्चोक हाँमेस्टे, वेनीखोला कुमल वस्ती होमस्टेलाई आवश्यक सहयोग पुर्याउँदै अरु उपयुक्त वस्तीहरू सातधुरे, गैरी कुवा, वडा नं. १४ को गोर्बुङ, वडा नं. १२ को कुमल वस्ती, वडा नं. २ को केउरेनी, वडा नं. ३ को वेनीखोला लगायतका गाउँ वस्तीहरूमा समेत होमस्टे तयारीको लागि तालिम तथा पूर्वाधार तयार गरिनेछ ।
- पूरातत्व विभागको समन्वय र सहकार्यमा गोरखा बजारको पदेली स्थित रानी पोखरीमा म्यूजिक सहितको रङ्गीन फोहोरा निर्माण गरिनेछ ।
- नगरपालिकाभित्र हुने चाडपर्व मेला महोत्सवलाई व्यवस्थित मर्यादित रूपमा सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- नगरपालिका भित्रको पुराना पाटी, पौवा, चौतारा, ढुङ्गेधारा, कुवा, पानी पधेरा, पोखरी आदिको संरक्षण गरिनेछ ।
- भाषिक, धार्मिक र जातीय विविधतालाई ध्यान दिदै उनीहरूको सांस्कृतिक महत्व बोक्ने चुङ्का, कौरा, सोरठी, घाटु, भजन, बालन, मारुती नाच, लाखे नाच, धिमे बाजा, पञ्चै बाजा, कर्खा र सारंगी जस्ता गीत तथा नृत्यहरूको संरक्षण गरिनेछ ।
- रानीवन कुहिरेभिर क्षेत्रमा प्राकृतिक “मिनी जु” निर्माण गर्न पहल गरिनेछ
- नगरपालिका भित्र पर्ने मगर, गुरुङ्ग, तामाङ्ग, नेवार, दलित, ब्राह्मण, क्षेत्री, कुमाल, दैरे, वादी, गन्धर्व, कुसुण्डा, भुजेल, ठकुरी, मुस्लिम लगायतका बहुजाति, बहुभाषी, बहुसांस्कृतिको विविधता युक्त जीवनशैलीको संरक्षण तथा प्रवर्धन गर्न सम्भावित स्थानमा बहुसांस्कृतिक संग्राहलय निर्माण तथा गोरखाको ऐतिहासिकता र वीर गोरखाली झल्कने पर्यटकीय गन्तव्य स्थलको रूपमा विकास गरी आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकलाई आकर्षित गरिनेछ ।
- मातृभाषाहरू संरक्षणको लागि भाषिक कक्षाहरू संचालन गरिनेछ ।
- पर्यटकीय प्रवर्धनका लागि स्थान पहिचान गरी हरित चक्रपथ, फुटपाथ तथा कृत्रिम ताल बनाइनेछ ।
- दरौँदी नदीमा साहासिक खेल र्याफिटङलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- गन्तव्य गोरखालाई मूर्तरूप दिनको लागि पोखरा, लुम्बिनी, सौराहा र ठमेलसँग पर्यटन सञ्जाल गठन गरी पर्यटन प्रवर्द्धनका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- स्थानीय उत्पादनको संकलन एवं बिक्रीका लागि 'Local Mart' स्थापना गर्न महिला विदी बहिनीहरूको लागि अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- निजी क्षेत्रको सहकार्य तथा साझेदारीमा स्थानीय स्तरमा उत्पादन भएका कृषि उपज, घरेलु उद्योगबाट उत्पादित सामग्री तथा गोरखाको पहिचान झल्कने सामग्रीहरूको संकलन गरी आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरूको लागि सहुलियत दरमा कोशेली उपलब्ध गराउने गरी एक कोशेली घर सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।

३. स्वास्थ्य नीति

- आधारभूत स्वास्थ्य सेवा स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्रमा रहेको छ । त्यसलाई प्रभावकारी बनाउनको लागि नगरभित्र रहेका स्वास्थ्य संस्थामा नेपाल सरकारबाट तोके बमोजिमको औषधी लगायतका सेवाहरू गुणस्तरीय बनाउँदै गोरखा अस्पतालको सहकार्यमा अस्पतालमा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा इकाईलाई निरन्तरता दिई विकास गर्दै लगिनेछ ।
- गर्भवतीहरूलाई स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी गराउनका लागि अन्तिम पटकको जाँचपछि टेलिफोन मार्फत स्वास्थ्य अवस्थाको जानकारी लिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- अतिविपन्न सुत्केरी महिला तथा नवजात शिशुको लागि ३ महिनासम्म मासिक ५०००।- का दरले शिशु पोषण तथा सुत्केरी स्याहार खर्च उपलब्ध गराइनेछ ।
- हाल नसर्ने रोगको प्रकोप बढ्दो रहेको अवस्थालाई मध्येनजर गरी ४० वर्ष माथिका सम्पूर्ण नगरबासीहरूलाई NCD Screening गरिनेछ ।
- सम्पूर्ण बालबालिकाहरूका लागि पूर्ण खोपको सुनिश्चितता कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- सम्पूर्ण नगरबासीहरूको Digital Health Record स्वास्थ्य अवस्थाको जानकारी लिने व्यवस्था मिलाउँदै लगिनेछ ।
- नगरभित्र रहेका निजी तथा सरकारी स्वास्थ्य संस्थाहरूको नियमित अनुगमन तथा नियमन गरिनेछ ।
- मानसिक स्वास्थ्यको बढ्दो प्रभावलाई कम गर्न जनचेतना अभिवृद्धि गर्न नियमित औषधी प्रयोगकर्ताहरूलाई स्वास्थ्य जाँचको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई घरघरमा चेक जाँच तथा औषधी वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- पोषिलो झोला कार्यक्रममा निरन्तरता (चार पटक स्वास्थ्य परीक्षण) दिइनेछ ।
- स्वास्थ्य संस्था मार्फत निशुल्क सेनीटरी प्याड वितरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नगरपालिका भित्रका सरकारी स्वास्थ्य संस्थासम्म जान र रिफर गरिएको स्थानसम्मका लागि गर्भवती, अतिविपन्न, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गलाई निशुल्क एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।
- गोरखा अस्पताललाई थप प्रभावकारी बनाउन प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरिनेछ ।

- कोरोना तथा अन्य भाइरल रोग रोकथाम तथा नियन्त्रणको स्वास्थ्य कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नगर प्रमुख कल्याणकारी आर्थिक सहायता कार्यक्रम मार्फत विपन्न विरामीहरूलाई आर्थिक सहायता कार्यक्रमको निरन्तरता रहनेछ ।
- गर्भवती तथा सुत्केरी, अपाङ्ग, अति गरिब, विपन्न परिवारका लागि उद्धार गर्न नगर उपप्रमुख गर्भवती उद्धार कोष कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा लागु गर्नुका साथै विपन्न नागरिकहरूलाई स्वास्थ्य विमा कार्यक्रममा आबद्ध गर्दै लगिनेछ ।
- जेष्ठ नागरिकहरूका लागि विमाबाट प्राप्त हुने औषधी विभिन्न काउन्टरबाट वितरण हुने व्यवस्था मिलाउन पहल गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य संस्थाबाट टाढा रहेका टोल वस्तीहरूमा आवश्यकता अनुसार गाउँघर क्लिनिक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- टिटि खोप, क्याल्सिएम, फोलिक एसिड निशुल्क वितरण प्रकृत्यालाई निरन्तरता गरिनेछ ।
- SPT- स्ट्याण्डर्ड ट्रिटमेन्ट प्रोटोकल लागु गरिनेछ ।
- विपद व्यवस्थापन कोषलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- आवश्यकता पहिचान गरी आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र थप गर्दै लगिनेछ ।
- महिलाहरूको पाठेघरको मुखको क्यान्सर निशुल्क जाँच गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरूको यातायात खर्चलाई समय सापेक्ष बनाउँदै लगिनेछ ।
- आयुर्वेद सेवालाई वडा स्तरसम्म विस्तार गर्दै लगिनेछ ।
- कृषकहरूलाई जडिवुटी (आयुर्वेद) खेती र उपयोग तर्फ प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- ‘मेरो स्वास्थ्य मेरो जिम्मेवारी’ भन्ने मान्यता अनुसार स्वस्थ नागरिक बनाउन उचित जीवनशैली निर्माणका लागि आयुर्वेद सेवा सम्बन्धी कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- जेष्ठ नागरिकहरूको लागि आयुर्वेद स्वास्थ्य प्रवर्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- नसर्ने रोगको न्यूनीकरणको लागि योग शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
- नगरपालिका भित्रका सामुदायिक स्वास्थ्य संस्थालाई प्रदान गर्दै आएको अनुदानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

४. वन वातावरण विपद व्यवस्थापन तथा भू-संरक्षण नीति

- सामुदायिक वन समूहहरूको सहयोगमा वन संरक्षण, संवर्धन, सदुपयोग र व्यवस्थापनको नीतिलाई निरन्तर अघि बढाइनेछ ।
- सामुदायिक वनमा एन.टि.एफ.पी.कार्यक्रम लागु गर्न सहयोग पुऱ्याइनेछ ।
- निजी तथा सार्वजनिक जग्गाहरूमा वृक्षारोपण गरिनेछ । साथै पारिवारिक निजी वनलाई विकास गरी वन पैदावार आपूर्तिमा सहज हुने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- गोरखा आर्युवेद कम्पनीसँगको सहकार्यमा सामुदायिक वन तथा निजी वनहरूमा जडिवुटी खेतीलाई विस्तार गरिनेछ ।
- सामुदायिक वन समूहहरूको सहयोगमा वन डढेलो सम्बन्धी चेतना अभिवृद्धी गर्ने कार्यक्रम तथा डढेलो नियन्त्रणको लागि अग्नी रेखा निर्माणको कार्यक्रमहरू सञ्चालनमा जोड दिइनेछ ।
- सरकारी, सामुदायिक तथा निजी वनहरूबाट उत्पादन हुने वन पैदावारहरूको बिक्री बितरण तथा वनश्रोतमा आधारित व्यवसायलाई सहज बनाउन कानुनी र नीतिगत सुधार गरिनेछ ।
- वन पर्यटनका लागि हरियाली पार्क निर्माण, सिमसार क्षेत्रको संरक्षण, पानीको मुहान संरक्षण नदी तटको उचित व्यवस्थापन नदी कटान क्षेत्रको संरक्षण व्यवस्थापनमा जोड दिइनेछ ।
- वन्यजन्तु संरक्षण, जैविक विविधताको संरक्षण, लोपन्मुख विरुवा र पशुपन्क्षीको संरक्षणमा जोड दिइनेछ ।
- भिरालो तथा खाली र नाङ्गो जमिनहरूमा वृक्षारोपण गरी हरियाली कायम गर्दै भू-क्षय नियन्त्रण गर्ने नीति अपनाइनेछ ।
- नदी किनाराका जमिनहरूलाई नदी कटानबाट रोक्न नदी किनाराहरूमा वृक्षारोपण, चेकड्याम निर्माण तथा अनियमित तरिकाले ढुङ्गा गिटीबालुवा निकाल्ने प्रक्रियालाई नियन्त्रण गरिनेछ ।
- नगरस्तरीय विपद पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना मार्फत सम्बन्धित क्षेत्रको लागि क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- प्रकोपको कारणले ज्यान गुमाएको परिवारलाई रु.२५,०००।- र घर क्षती भएका परिवारलाई रु.१५,०००।- उपलब्ध गराउँदै आएको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- जोखिम तथा विपद्मा परेका व्यक्तिलाई तत्काल राहात तथा उद्धारको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी राष्ट्रिय अनुकुलन कार्यक्रमलाई स्थानीयकरण गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- LDRAM PLAN निर्माण गरिनेछ ।
- दरौदी नदीमा जल तथा मौषम विभागको सहकार्यमा मौषम पूर्वानुमान प्रणाली जडान गरिनेछ ।
- जलवायु परिवर्तन तथा विपद व्यवस्थापन उत्थानशील कार्ययोजना निर्माण गरिनेछ ।
- खुल्ला क्षेत्रको पहिचान गरिएको ठाउँहरूमा संरक्षण गरी हरियालीको विकास गरिनेछ ।
- विपद पूर्व तयारीको लागि नगर र वडास्तरीय विपद व्यवस्थापन समितिको क्षमता विकास गरिनेछ ।
- एक वडा एक हेली प्याडको व्यवस्था गर्दै लगिनेछ ।
- नगरपालिकाको सम्भावित ठाउँमा बहुउद्देशीय पोखरी निर्माण गरिनेछ ।
- नगरपालिकामा विपद न्यूनीकरणको लागि भवन आचार संहिता, बस्ती विकास तथा भवन निर्माण सम्बन्धी आधारभूत मापदण्ड २०७२ लाई कार्यान्वयनमा जोड दिइनेछ ।
- गा.ेरखा नगरपालिकालाई वातावरण मैत्री नगरपालिका बनाउनका लागि वातावरण मैत्री लक्षित कार्यक्रमहरू तय गरिनेछ ।

५. युवा तथा खेलकुद नीति

- “यो सन्सार युवाहरु कै हो, हुनत हाम्रो पनि हो तर फेरि पनि युवाहरु कै हो” भन्ने मान्यतालाई मध्यनजर गरी विकास निर्माण, आर्थिक उन्नति, व्यावसायिक कृषि उद्योग, उत्पादन सहकारी, क्षमता विकास र सीप ज्ञानको विकास गर्दै समाज रुपान्तरण सहितको परिस्कृत सभ्य रोजगारमूलक, आयमूलक क्षेत्रमा युवा परिचालन गरी युवा शक्ति विदेश पलायन हुनबाट राक्ने नीति लिइनेछ ।
- हाल नगरपालिकाद्वारा सञ्चालन भैरहेको युवा सम्बन्धी क्रियाकलापहरु, खेलकुद र सबै प्रकारका कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नगरभित्र रहेका युवा प्रतिभा खोजी कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- नेपाल सरकारबाट सञ्चालित युवा स्वरोजगार कार्यक्रमलाई सहज र सरल बनाउन पहल गरिनेछ ।
- प्रत्येक वडामा वडा स्तरीय युवा क्लवहरु निर्माण तथा नगर स्तरीय खेलकुद विकास समिति गठन गरी खेल क्षेत्रको विकासको निम्ति अभिप्रेरित गरिनेछ ।
- “एक वडा एक खेल मैदान” निर्माण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै खेल मैदान भएको वडामा स्तरोन्नति तथा नभएका वडाहरुमा निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- वडा नं. १०, छेवेटारको खेल मैदानलाई अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको बनाउन संघ तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरिनेछ ।
- नगरस्तरीय युवा परिषदको क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु ल्याइनेछ ।
- वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका युवाहरुले प्राप्त गरेका ज्ञान सीपलाई उपयोगमा ल्याउने नीति लिइनेछ ।
- युवाद्वारा सञ्चालित व्यक्तिगत तथा सामुहिक फर्महरुलाई अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- हरेक विद्यालयहरुमा खेलमैदानको स्तरोन्नति गरिनुका साथै अन्तर विद्यालय खेलकुद कार्यक्रमको आयोजना गरिनेछ ।
- नगरपालिकामा अन्तर वार्ड स्तरीय खेलहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
- संघ र प्रदेशबाट तय भएका युवा तथा खेलकुद सम्बन्धी कार्यक्रमहरु प्रभावकारी ढंगले कार्यान्वयन गरिनेछ ।

६. सामाजिक विकास नीति

- धुम्रपान, मध्यपान, लागुपदार्थ दुव्यसन जस्ता सामाजिक विकृतिको नियमन र नियन्त्रणको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरु ल्याइनेछ ।
- गोरखा पहिचानको लागि भिमविसे (भिमसेन थापा र विसे नगर्जी) अभियान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- जनतासँग नगरप्रमुख कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- गोरखा प्रज्ञा प्रतिष्ठान गठन गरिनेछ ।
- बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- विभिन्न तालिम प्रतिष्ठानको सहयोगमा साझेदारीका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- स्थानीय विविधतालाई सम्मान पुग्ने विभिन्न जाति, समुदायको भाषा, लिपि, संस्कृति र सम्पदाको संरक्षण गर्दै लगिनेछ ।
- लघु उद्यम विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा सुदृढीकरण आयोजनालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- बहुविवाह, बालविवाहलाई निरुत्साहन र नियन्त्रणको लागि विशेष पहल गरिनेछ ।
- सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- दीगो विकास लक्ष्यको स्थानीयकरण योजनालाई कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ ।
- मध्यकालिन खर्च संरचनाको परिपालना गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
- विपन्न परिवारलाई काजक्रिया खर्च उपलब्ध गराइनेछ ।
- मानसिक रोग र छारे रोग भएका व्यक्तिहरूलाई समेत अपाङ्ग सरहको सेवा सुविधा प्रदान गरिनेछ ।

क. महिला विकास नीति

“महिलाको सम्मान सभ्य समाजको पहिचान”

- लैङ्गिक हिंसा, भेदभाव र वहिस्करण अन्त्य गर्न आवश्यक कदम चालिनेछ ।
- महिलाहरूका लागि रोजगारी तथा स्वरोजगारी सिर्जना गर्न आयमूलक, सीपमूलक, प्रशिक्षण तालिम कार्यक्रमहरू सञ्चालन एवम् उत्पादित सामानको बजार व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- एकल महिलाहरूले भोग्नु परेका सामाजिक तथा आर्थिक कठिनाइहरू कम गर्न सचेतना तथा स्वरोजगार मूलक सीप विकास तालिमको आयोजना गरी रोजगारी सृजना गर्न सहयोग गरिनेछ ।
- सृजनशील महिला र महिला समूहहरूलाई उद्योग तथा व्यवसाय प्रवर्धन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- महिला सशक्तिकरण कार्यक्रम, महिला हिंसा विरुद्धको जनचेतना मूलक जागरण कार्यक्रम, कुरीति, कुप्रथा विरुद्धको कार्यक्रम, मानव बेचबिखन तथा यौन हिंसा विरुद्धका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- महिला सहकारी संस्थाहरूको सुदृढीकरण एवं स्थानीय तहको महिला उद्यमी सञ्जाल स्थापनाको लागि सहजीकरण गरिनेछ ।
- उप प्रमुख सबल नेतृत्व विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- उद्यमी महिलालाई व्यवसायिक रुपमा रुपान्तरण गर्नको लागि सहूलियत दरमा ऋणको व्यवस्था गरिनेछ ।
- उद्यमी महिलाहरूको लागि जिविकोपार्जन सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- अति विपन्न, असाहाय, अपाङ्गता भएका लगायत उपेक्षित उत्पिडित महिलाहरूलाई विशेष सहयोग कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- घरेलु हिंसा न्यूनीकरणका लागि अभिमुखिकरण कार्यक्रम सबै वडामा सञ्चालन गरिनेछ ।
- नगरपालिकामा सुविधा सम्पन्न सेफ हाउसको निर्माण गरिनेछ ।
- महिला, बालबालिका र पछाडि परेका समुदाय तथा सीमान्तकृत समुदायको लागि विशेष कार्यक्रम ल्याइनेछ ।

ख. बालबालिका सम्बन्धी नीति

- बाल अधिकारको तथा बाल सुरक्षाको लागि नगर स्तरिय बाल संरक्षण समिति मार्फत विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- सहयोगापेक्षी सडक मानव मुक्त गोरखा नगरपालिका भै सकेको परिप्रेक्षमा निरन्तरताको लागि मानव सेवा आश्रमसँगको सहकार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- गोरखा नगरपालिकालाई बालमैत्री नगरपालिका बनाउनको लागि बालमैत्री लक्षित कार्यक्रहरु तय गरिनेछ ।
- शिशु स्याहार केन्द्र (Child Care Center) निर्माण गरी बालबालिकाको खुसी र मनोरञ्जनमा ध्यान पुर्याइनेछ ।
- प्रत्येक विद्यालयहरुमा कक्षा ६ सम्म दिवा खाजा तथा बालपोषण कार्यक्रम निरन्तरता गरिनेछ ।
- विद्यालयमा सबै तहका विद्यार्थीको लागि साझेदारीमा दिवा खाजा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न पहल गरिनेछ ।
- नगरस्तरीय बाल सञ्जाललाई सुदृढीकरण गरिनेछ ।
- नगरपालिकामा रहेको गुरुकुल, मानवसेवा आश्रम, मदर्सा, गुम्बामा रहेका बालबालिकाहरुको विकासको लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

ग. दलित, जनजाति, सीमान्तकृत, अपाङ्ग सम्बन्धी नीति

- दलित समुदायको हक, हित, संरक्षणको लागि दलित उत्थान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- पुराना कला र शिल्पको संरक्षण गरिनेछ ।
- विभिन्न क्षेत्र र समुदायमा रहेका जनजातिको लागि एकीकृत जनजाति विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- अपाङ्गहरुको आयआर्जन सीप विकास तथा खेलकुद विकासको विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- 'ग' र 'घ' वर्गको परिचय पत्र प्राप्त गरेका अपाङ्गगता भएका व्यक्तिहरु तथा तिनका परिवारका लागि आय आर्जन एवं उद्यमशीलताका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।

घ. ज्येष्ठ नागरिक सम्बन्धी नीति

- ज्येष्ठ नागरिक दिवा सेवा केन्द्रको संस्थागत विकास गरिनेछ ।
- ज्येष्ठ नागरिक विश्रामस्थलको निर्माण गरिनेछ ।
- ज्येष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- अन्तरपुस्ता सीप हस्तान्तरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई तिर्थाटन कार्यक्रम यथावत गरिनेछ ।

ड. गैर सरकारी संस्था परिचालन नीति

- नगरपालिका क्षेत्र भित्र गैससलाई क्षमता विकास, सेवा प्रवाह र विकास साझेदारको रुपमा प्रयोग गरिनेछ ।
- गैर सरकारी संस्थालाई लक्षित वर्गसम्म पुग्ने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- नगरपालिका भित्र काम गर्ने गैससहरूको संस्थागत विकास गरिनेछ ।

च. व्यक्तिगत घटना तथा सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी नीति

- नगरपालिकाद्वारा स्वीकृत सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी नीतिले निर्दिष्ट गरेका विषयलाई कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ ।

७. सडक यातायात तथा भौतिक पूर्वाधार विकास नीति

- नगरपालिका स्तरीय यातायात गुरुयोजना तयार गरी सो योजनाले तोकेका सडकहरूलाई स्तर उन्नति गर्ने कार्यलाई वार्षिक योजना तर्जुमा कार्यसँग आवद्ध गरिनेछ ।
- “एक वडा एक स्तरीय सडक” को नीति अनुरूप स्तरीय सडक निर्माण कार्यलाई अगाडि बढाउनेछ । प्रत्येक वडाको वस्तीहरूलाई सडक सञ्जालले जोडी क्रमशः स्तर उन्नति गर्दै लगिनेछ ।
- नगरपालिका क्षेत्रमा प्राथमिकतामा परी विगत देखिनै क्रमागत रुपमा स्तर उन्नति भैरहेका सडक योजनाहरूको मर्मत संभार तथा थप स्तर उन्नति गर्न बजेट विनियोजन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- “एक वडा एक गौरव” को आयोजना सञ्चालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- नयाँ ट्रयाक खोल्ने सडक योजना भन्दा पुराना सडकहरूको स्तर उन्नति गर्ने नीति लिइनेछ ।
- गोरखा नगरपालिकाका सडकहरूलाई मध्य पहाडी लोक मार्गमा जोड्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- स्वास्थ्य शाखाको भवन तथा भवन नभएका वडा कार्यालयहरूको भवन निर्माण तथा सार्वजनिक, सामुदायिक भवनहरूको मर्मत संभार र अधुरो भवन पूरा गरिनेछ ।
- गोरखा गेटमा पृथ्वीनारायण शाह तथा प्रथम सहिद लखन थापा मगरको प्रतिमा स्थापना गरिनेछ ।
- निर्माण कार्यको गुणस्तरमा सुनिश्चितता गर्न गुणस्तर चेकजाँच गर्ने प्रयोगशाला (Quality Testing Lab) स्थापना गर्ने नीति लिइनेछ ।
- हरमटारी खेल मैदान, छेपेटार खेलमैदान लगायत प्रत्येक वडामा खेल मैदानको पूर्वाधारलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
- गोरखा नगरपालिकाको कुनै एक वडामा नमुना विकासको योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- नगरस्तरीय खानेपानी, जलश्रोत तथा भौतिक पूर्वाधार विकास बोर्ड गठन गरिनेछ ।
- गोरखा बजारमा व्यवस्थित फुटपाथको व्यवस्था गरिनेछ ।

- गोरखा बजारको सुन्दरतालाई बढाउन र बजार सुरक्षित, व्यवस्थित गर्न ठूला र लोड गाडीहरु बजार भन्दा बाहिरै व्यवस्थापन गर्ने नीति अनुरूप डण्डीडाँडा बसपार्क व्यवस्थित गर्ने, ठिगुरेश्वारा खोलखोले साइड, सतिपिपल साइड र रानीश्वारा आहाले भञ्ज्याङ्ग साइडमा बसपार्क निर्माण गर्ने योजना गरिनेछ ।
- घर निर्माणको नक्सा नगरपालिकाले निःशुल्क रुपमा बनाइदिने व्यवस्था गरिनेछ ।
- गोरखा नगरपालिकामा निर्माण भएको तरकारी बजार भवन, वि.पी चोकमा रहेको बहुउद्देश्यीय भवन, नयाँ बसपार्कमा रहेको सिटी हल लगायत सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवनहरुको विकास प्राधिकरण मार्फत परिचालन र व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ऐतिहासिक महत्व बोकेका टोल तथा वस्तीहरुलाई नमुना टोल वस्तीको रुपमा रुपान्तरण गर्दै लगिनेछ ।
- सरोकारवालाहरुको समन्वय र सहकार्यमा ऐलानी तथा पर्ती जग्गा छुट्याउने नीति लिइनेछ ।
- उपभोक्ता समिति मार्फत निर्माण भएका योजनाहरुमा १० प्रतिशत/वस्तु सेवा लागत सहभागिताको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

८. खानेपानी तथा सरसफाइ नीति

- गोरखा नगरपालिकालाई स्वच्छ, हराभरा र पूर्ण सरसफाइयुक्त नगरपालिका बनाउने नीति लिइनेछ ।
- नगरको सबै बस्तीहरुमा एक घर एक धाराको नीति कार्यान्वयन गरी दरौंदी लिफ्टिङ खानेपानी आयोजनालाई पूर्ण सञ्चालनमा ल्याई गोरखा सदरमुकाम क्षेत्र वडा नं. ३, ४, ५, ६, ७, ८ र ९ का बस्तीहरुमा प्रयाप्त र स्वच्छ खानेपानी उपलब्ध गराइनेछ ।
- विरिमकाली लिफ्टिङ खानेपानी आयोजना, शिखरडाँडा स्याउले खानेपानी आयोजनालाई छिटो सम्पन्न गरी वडा नं. १०, ११ र १२ का वस्तीहरुमा पर्याप्त र स्वच्छ खानेपानी उपलब्ध गराइनेछ ।
- वडा नं. १३ र १४ का वस्तीहरुमा समेत खानेपानीको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- नगरपालिकाभित्र सञ्चालनमा रहेका सबै खानेपानी आयोजनाहरुको नियमित मर्मत सम्भारमा विशेष जोड दिइने छ । सञ्चालनमा रहेका अधुरो खानेपानी आयोजनाहरु पूरा गरिनेछ ।
- नगरपालिका भित्र रहेका सबै खानेपानीको मूल संरक्षण, पुराना र ऐतिहासिक ढुङ्गेधारा, कुवा र पँधेराहरुको संरक्षण गरिनेछ ।
- संघीय खानेपानी आयोजनाको सहयोगमा उच्च भागमा रहेका पानीका श्रोतहरुबाट कृत्रिम पोखरीहरु निर्माण गरी सुन्दरता र रमणीयता सहित पानीको श्रोत वढाउने नीति लिइनेछ ।
- यसभन्दा अघि साना ठूला खानेपानी आयोजनाहरुलाई नगरपालिकाबाट दिने गरिएका सेवा सुविधाहरुलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नगरपालिका भित्रको फोहोरमैला व्यवस्थापनलाई कुहिने नकुहिने फोहोरलाई 3R विधिमा व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- वडा नं. ८ मा रहेको डम्पीङ साइटलाई सरसफाई केन्द्रको रुपमा विकास गरिनेछ ।

- “मेरो फोहर मेरो जिम्मेवारी” भन्ने अवधारणा विकास गराउने खालका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
- निजी क्षेत्रसँगको साझेदारीमा गरिएको फोहोरमैला व्यवस्थापनलाई छलफल गरी थप सुधार र व्यवस्थापन गरिनेछ ।

९. शिक्षा नीति

- ECD र विद्यालय कर्मचारीलाई संघीय अनुदानमा थप न्यूनतम प्रोत्साहन सुविधा प्रदान गरिनेछ ।
- नगरपालिका भित्रको शैक्षिक गुणस्तर कायम गर्न विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- विद्यार्थी संख्याको आधारमा समय सापेक्षरूपमा विद्यालय Merge एवं शिक्षक दरबन्दी मिलान गर्दै लगिनेछ ।
- नगरपालिकालाई शैक्षिक हबको रूपमा विकास गर्न १० वर्षे शैक्षिक गुरुयोजना निर्माण गरिनेछ ।
- विद्यार्थीले सिकेका र गरेका कुराहरुको प्रदर्शनको लागि सिकाइ मेला आयोजना गरिनेछ ।
- विषयगत शिक्षकहरुको भेला गरी शिक्षण सिकाई कृयाकलापलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- “एक विद्यालय एक स्काउट शिक्षक” उत्पादनमा जोड दिइनेछ ।
- संस्थागत विद्यालयहरुले लिने शुल्क तथा पाठ्यपुस्तकको सन्दर्भमा आवश्यकता अनुसार सहजीकरण र नियमन गरिनेछ ।
- सिकाइ उपलब्धीको तथ्याङ्क संकलन गरी सार्वजनिकीकरण गरिनेछ ।
- रुम टु रिड परियोजनालाई थप विद्यालयमा लागु गर्न अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- विद्यालयलाई पानी, बत्ती साथै परीक्षा सञ्चालनको लागि अनुदानको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- शिक्षण सिकाइ कार्यमा प्रभावकारीता ल्याउन नियमित अनुगमन, निरीक्षण र पृष्ठपोषण कार्यलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- विद्यालयको निश्चित दुरी कायम गरी पत्रु खाना (जंक फुड) बिक्री बितरणलाई निरुत्साहित गरिनेछ ।
- सामुदायिक तथा निजी विद्यालयका शिक्षक कर्मचारीको क्षमता विकास गराउन विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- विद्यालयलाई प्रविधिमैत्री बनाउन प्रविधि सम्बन्धी ज्ञानको विकास गराउने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- विगतमा सञ्चालनमा रहेको नगर प्रमुख छात्रवृत्ति कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नगर पालिकाभित्र विद्यालयको भौतिक संरचना निर्माण, घेरावार एवं अपुग फर्निचरको व्यवस्थापनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- सञ्चालनमा रहेको लघु अनुसन्धान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नमुना बाल विकास केन्द्र स्थापना गरिनेछ ।
- प्रसुती सट्टा शिक्षक कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- उच्च शिक्षा अध्ययनका लागि विद्यार्थी सहायता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- केन्द्र र प्रदेश स्तरको नमूना विद्यालयको भवन निर्माण कार्यलाई सम्पन्न गर्न प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।
- माध्यमिक तहमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको व्यवसायिक समूह गठन गरी सीपमूलक कामको लागि प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- नगरपालिका भित्रका सामुदायिक सिकाइ केन्द्रको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू उपलब्ध गराइनेछ ।
- पूर्वाधार तयार भएका विद्यालयहरूलाई व्यवसायीक शिक्षा सञ्चालन गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- एक विद्यालय एक बगैंचा निर्माण कार्यलाई अगाडि बढाई वातावरण संरक्षण तथा हरियाली विद्यालय अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
- गुणस्तरीय शिक्षाको अवधारणा बमोजिम सबै विद्यालयलाई प्रविधि मैत्री विद्यालय बनाउँदै लगिनेछ ।
- नगरपालिका भित्रका सामुदायिक क्याम्पसहरूलाई प्रोत्साहित गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- आंशिक शिक्षकको लागि साझेदारी गरिनेछ ।
- स्थानीय पाठ्यक्रमलाई उत्पादनसँग जोड्ने नीति लिइनेछ ।
- प्रध्यानाध्यापकहरूको बैठक त्रैमासिक रूपमा नियमित सञ्चालन गरिनेछ ।

१०. आर्थिक तथा राजस्व प्रशासन नीति

- नगरपालिकाबाट हुने खर्च प्रत्येक चौमासिक अवधिमा सार्वजनिक गरी खर्च व्यवस्थापनमा एकरूपता ल्याइनेछ ।
- प्रत्येक महिनामा आम्दानी र खर्चको विवरण सार्वजनिक गरी सम्बन्धित निकायलाई जानकारी गराइनेछ ।
- स्थानीय श्रोत साधनको अधिकतम रूपमा प्रयोग र परिचालन गरिनेछ ।
- करदाता मैत्री कर प्रणाली अपनाइनेछ ।
- करदाता सम्मान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- कर प्रणालीलाई सरल र उद्देश्यमूलक बनाउन राजस्व सुधार योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- करका दरहरू पुनरावलोकन गरी करको दायरा बढाउने दर घटाउने सिद्धान्त अवलम्बन गरिनेछ ।
- राजस्व प्रशासनलाई चुस्त दुरुस्त बनाउँदै लगिनेछ ।
- सबै करदाताको सूची निर्माण गरी व्यापारिक प्रतिष्ठानको समन्वयमा कर दाता सञ्जालीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- राजस्व सुधारको लागि नयाँ राजस्व श्रोतको पहिचानको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- उद्यम व्यवसाय मैत्री कर प्रणाली लागु गरिनेछ ।

- राजस्व संकलन र परिचालनमा प्रभावकारीताका लागि समय ताेकी विभिन्न समस्याका कारणले कर तिर्न, बुझाउन नसकेका करदाताहरू स्वयम् घोषणामा सहभागी भएमा कर छुट दिने व्यवस्था मिलाइने छ ।

११. सूचना प्रविधि नीति

- नगरपालिकालाई सूचना प्रविधि मैत्री बनाइनेछ ।
- व्यक्तिगत घटना दर्ता अनलाइन प्रणालीलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- व्यापारिक तथा अन्य महत्वपूर्ण सार्वजनिक क्षेत्रमा थप सि.सि.क्यामरा जडान गरिनेछ ।
- महत्वपूर्ण सार्वजनिक क्षेत्रमा फ्रि वाइफाई जोन स्थापना कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नगरपालिकाभित्र निर्माण हुने घरहरूको अभिलेखीकरण विद्युतीय प्रणाली मार्फत सुरु गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको बजार क्षेत्रमा पर्यटकीय सूचना केन्द्र स्थापना गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको वेबसाइट, फेसबुक पेजलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
- गोरखा नगरपालिकाको नगर एप्स बनाइ प्रयोगमा ल्याइनेछ ।
- नगर पार्श्वचित्र निर्माणमा GIS तथा GPS को प्रयोगलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

१२. सुशासन तथा संस्थागत मानव संसाधन नीति

- नगरपालिकाबाट प्रदान गरिने सबै प्रकारका सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउँदै सुशासन कायम गरिनेछ ।
- भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा शून्य सहनशीलताको नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
- 'Digital Government' को स्थापनामा जोड दिइनेछ ।
- बेरुजु न्यूनीकरण गर्दै लगिनेछ ।
- नगरपालिकालाई मितव्ययी, पारदर्शी, जवाफदेही बनाउँदै लगिनेछ र न्यूनतम लागतमा अधिकतम प्रतिफल प्राप्त गर्ने दिशामा अगाडि बढाइनेछ ।
- पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गर्न त्रिवर्षीय क्षमता विकास योजना निर्माण गरी लागु गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको मुख्य द्वारमा सहायता कक्षको स्थापना गरी सेवा प्रवाहलाई सरलीकृत गराइनेछ ।
- नगरपालिकाको प्रशासनिक व्यवस्था सांगठनिक संरचना र संस्थागत प्रणालीलाई भरपर्दो चुस्त दुरुस्त विश्वासनीय र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- नगरपालिकासँग सेवा करार सम्झौता गरी निरन्तर कार्यरत जनशक्तिहरूलाई संघीय कानुनले तोके बमोजिम न्यूनतम पारिश्रमिकको व्यवस्था गरिनेछ ।
- योजनावद्ध विकासलाई संस्थागत गर्न आवधिक विकास योजना, मध्यकालिन खर्च संरचना र समावेशी विकासको लागि स्थानीय तहको योजना तर्जुमा सम्बन्धी पदाधिकारी, शाखा, उपशाखा र वडाको लागि तालिमको व्यवस्था गरी वार्षिक योजना तर्जुमा कार्यलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।

- स्वदेश तथा विदेशका नगरपालिकासँग भएको भगिनी सम्बन्धलाई प्रगाढ बनाउँदै आवश्यकता अनुसार अन्य पालिकाहरूसँग समेत भगिनी सम्बन्ध बिस्तार गरिनेछ ।
- आवश्यकता र औचित्यता समेतलाई मध्यनजर गरी नगरपालिका भित्रको अव्यवस्थालाई न्यूनीकरण गर्न र जनशक्तिको अभावको कारणले सञ्चालन हुन नसकेको दमकल सञ्चालनमा ल्याउन नगर प्रहरीको व्यवस्था मिलाउँदै लगिनेछ ।

१२. पत्रकारिता तथा सञ्चार नीति

- पत्रकारिता र सञ्चारको विकासमा दिइएको अनुदानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- निजी तथा सामुदायिक रेडियोलाई दिइएको विद्युत महशुल शुल्कमा ७५ प्रतिशत अनुदानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- पत्रिका, रेडियोलाई दिइएको सुविधामा अनलाइन पत्रिकालाई पनि समावेश गरिनेछ ।
- पत्रकारको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- नगरपालिकाबाट जारी गरिने सूचना प्रकाशनमा स्थानीय पत्रिकालाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- पत्रकार महासंघ गोरखा शाखाको निर्माणाधिन भवनको लागि प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोगलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१३. मानव अधिकार तथा न्याय निरूपण नीति

- गोरखा नगरपालिकाद्वारा निर्माण गरिएको मानव अधिकार कार्य योजना अनुसार मानव अधिकार संरक्षणका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- न्यायिक समितिलाई स्वतन्त्र, निष्पक्ष र सक्षम बनाइ न्याय सम्पादन प्रणालीलाई थप प्रभावकारी बनाईनेछ ।
- असहाय, ज्येष्ठ नागरिक, अनाथ बालबालिका, अति विपन्न नागरिकहरूलाई निःशुल्क न्यायिक सेवा प्रदान गरिनेछ ।
- मेलमिलाप पद्धतिलाई न्याय सम्पादनमा जोड दिइनेछ ।
- विपन्न, असहाय, दलित, ज्येष्ठ नागरिक, अनाथ, महिला, बालबालिका तथा हिंसा पीडितहरूको संरक्षण तथा पोषणको लागि आर्थिक सहायता प्रदान गरिनेछ ।
- न्यायिक समितिमा परेका उजुरीहरूलाई अनुगमन गरी न्याय सम्पादन सहज र सरल तरिकाले कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ ।
- मेलमिलापकर्ता तथा मेलमिलाप केन्द्रहरूको क्षमता विकास गर्दै लगिनेछ ।
- न्यायिक समितिका पदाधिकारी तथा कर्मचारी तथा मेलमिलापकर्ताहरूको क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- न्यायिक समितिमा पेस भएका विवादहरू विज्ञको राय सल्लाह सुझाव अनुसार मेलमिलाप तथा निरूपण गर्दै लगिनेछ ।

- एक मेलमिलाप केन्द्र ६ जना मेलमिलापकर्ताको अवधारणालाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- ऐतिहासिक दृष्टिले महत्व बोकेका न्यायिक स्थलहरूको संरक्षण तथा सम्बर्धनका लागि कार्यक्रम ल्याइनेछ ।

१४. विद्युत तथा उर्जा नीति

- “गोरखा नगर - उज्यालो सहर, हाम्रो अभियान” पुरा गर्न सबै बस्तीमा विद्युतको विस्तार गरि काठे पोल हटाई फलामे पोल वितरण गरि काठे पोल मुक्त नगर घोषणा गरिने छ ।
- विद्युत लाईन लाई व्यवस्थित गर्न सहयोग गरिने छ ।
- पर्यटकीय स्थलहरूमा र मुख्य सडकहरूमा सौर्य उर्जाको प्रयोग गर्न अनुदानको रूपमा दिइने छ ।
- नविकरणीय उर्जाको प्रयोगको बारेमा टोल-टोलमा अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- सौर्य उर्जा प्लान्ट निर्माणको लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।

अन्तमा,

यस गरिमामय दशौं नगरसभामा उपस्थित हुनु भई कार्यक्रम सफल पार्नको लागि सहयोग पुर्याउनु हुने सम्पूर्ण सभाका सदस्यज्यूहरू प्रति आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु । साथै नगरपालिकाले तयार गरेको नीति तथा कार्यक्रम सफल कार्यान्वयनको लागि यहाँहरूको रचनात्मक सुझाव तथा सल्लाहको सदा अपेक्षा गर्दै नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रमको प्रस्तुति अन्त गर्न चाहन्छु ।

धन्यवाद !